

Отримано: 26 травня 2025 р.

Прорецензовано: 29 травня 2025 р.

Прийнято до друку: 02 червня 2025 р.

email: ionin.iyy@donnu.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0002-2903-3143>

email: vitalikzagorodnij5@gmail.com

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0009-0008-5339-2075>DOI: [http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-37\(65\)-29-35](http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-37(65)-29-35)

Іонін С. С., Загородний В. М. Трудова міграція: еволюція теоретичних підходів та сучасні наукові інтерпретації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, червень 2025. № 37(65). С. 29–35.

УДК: 331.556.4:316.42

JEL-класифікація: J61, F22

Іонін Євген Євгенович,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку, аналізу та аудиту
Донецького національного університету імені Василя Стуса
Загородний Віталій Миколайович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ТА СУЧАСНІ НАУКОВІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Стаття є комплексним дослідженням еволюції теоретичних підходів до вивчення трудової міграції як складного та багатовимірного соціального феномену, що зазнає суттєвих трансформацій в умовах глобалізаційних викликів і цифрової революції. Проаналізовано історичний розвиток наукових концепцій – від класичних неокласичних економічних моделей, що трактують міграцію як реакцію на диспропорції ринку праці, до сучасних міждисциплінарних підходів, орієнтованих на інтеграцію політичних, культурних, інституційних і когнітивних чинників. Визначено, що сучасний науковий дискурс характеризується переходом від уніфікованих макроекономічних пояснень до гнучкого аналізу на мезо- та мікрорівнях, що враховують вплив соціальних мереж, символічного капіталу, індивідуальних мотивацій і державної політики. Особлива увага приділена новим формам мобільності, таким як віртуальна трудова міграція, зайнятість у gig есопоту та алгоритмічне регулювання праці через цифрові платформи. Здійснено порівняльний аналіз сучасних теорій, зокрема транснаціоналізму, теорії соціальних мереж, інституціонального підходу, а також концептуалізації капіталу за Бурдьє. Оцінено пояснювальний потенціал і методологічні обмеження кожної моделі. Доведено, що жодна з теорій не є універсальною, натомість доцільним є застосування інтегративного підходу, що синтезує знання з різних наукових галузей. Аргументовано, що інтердисциплінарність є ключовою умовою формування ефективної наукової та прикладної парадигми аналізу міграційних процесів у XXI ст. Практична значущість дослідження полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення міграційної політики з урахуванням цифрових реалій, потреб ринку праці, захисту прав мігрантів і забезпечення соціальної інтеграції в приймаючих суспільствах. Стаття створює підґрунтя для подальших емпіричних досліджень, орієнтованих на вивчення змін у структурі трудових потоків та адаптаційних стратегій. Матеріали можуть бути корисними для науковців, фахівців з міграційної політики, державних управлінців та представників міжнародних організацій.

Ключові слова: трудова міграція, теорії міграції, транснаціоналізм, цифрова мобільність, інституціональний підхід.

Evgen Ionin,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis and Audit,
Vasyl' Stus Donetsk National University
Vitaliy Zagorodnyi,
PhD Student,
Vasyl' Stus Donetsk National University

LABOR MIGRATION: EVOLUTION OF THEORETICAL APPROACHES AND MODERN SCIENTIFIC INTERPRETATIONS

This article presents a comprehensive study of the evolution of theoretical approaches to labor migration as a complex and multidimensional social phenomenon. It examines the significant transformations that labor migration has undergone in the context of globalization challenges and the digital revolution. The historical development of academic concepts is analyzed, moving from classical and neoclassical economic models, which interpret migration as a response to labor market disparities, to modern interdisciplinary approaches that integrate political, cultural, institutional, and cognitive factors. It is determined that contemporary academic discourse is characterized by a shift from unified macroeconomic explanations to more flexible analyses at the meso- and micro-levels. These analyses take into account the influence of social networks,

symbolic capital, individual motivations, and state policy. Particular attention is paid to new forms of mobility, such as virtual labor migration, employment in the gig economy, and algorithmic labor regulation through digital platforms. A comparative analysis of modern theories, including transnationalism, social network theory, the institutional approach, and Bourdieu's capital conceptualizations, is conducted. The explanatory potential and methodological limitations of each model are assessed. It is argued that no single theory is universally applicable, and an integrative approach that synthesizes knowledge from various scientific disciplines is more appropriate. Interdisciplinarity is presented as a key condition for shaping effective theoretical and applied paradigms of migration analysis in the 21st century. The practical relevance of the research lies in substantiating directions for improving migration policy. This includes taking into account digital realities, labor market needs, the protection of migrants' rights, and ensuring social integration in host societies. The article lays the groundwork for further empirical research focused on studying changes in labor flow structures and adaptation strategies. The materials presented may be useful for researchers, migration policy experts, government officials, and representatives of international organizations.

Keywords: labor migration, migration theories, transnationalism, digital mobility, institutional approach.

Постановка проблеми. У контексті глобалізаційних трансформацій та зростаючої взаємозалежності національних економік трудова міграція постає як один із ключових феноменів, що формує соціально-економічні, демографічні та політичні ландшафти сучасного світу. Її багатоаспектність і динамізм обумовлюють необхідність переосмислення усталених наукових парадигм, які домінували в дослідницькому дискурсі ХХ ст. Зміна структурних параметрів міжнародного ринку праці, посилення міграційного тиску в умовах кризових явищ, а також ускладнення мотиваційних потреб трудових мігрантів зумовлюють зростання інтересу до глибшого аналізу теоретичних аспектів, які інтерпретують природу та механізми трудової мобільності.

Сучасна наукова думка демонструє еволюцію від класичних економічно-детермінованих моделей до міждисциплінарних підходів, які містять політичні, культурні, інституційні та когнітивні компоненти у поясненні міграційної поведінки. При цьому зберігається необхідність критичної ревізії як традиційних теорій, так і новітніх концепцій, що враховують чинники соціальних мереж, індивідуальних стратегій виживання та адаптаційного потенціалу. Усе це актуалізує потребу в комплексному аналізі еволюції наукових підходів до вивчення трудової міграції в контексті її сучасних трансформацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому просторі трудова міграція дедалі частіше розглядається як складне соціальне явище, що виходить за межі суто економічного пояснення. Зокрема, Н. de Haas [1] запропонував нову теоретичну рамку – aspirations-capabilities framework, що поєднує бажання людини мігрувати з її реальними можливостями, акцентуючи на суб'єктивній мотивації та структурних бар'єрах. В. Гнатюк [2] у своїй праці здійснює міждисциплінарний аналіз загальної теорії міграції, акцентуючи увагу на необхідності інтеграції соціологічних, економічних і культурологічних підходів для комплексного розуміння сучасних міграційних процесів. К. Ніколаєць, Ю. Уманців, І. Штундер [3] аналізують новітнє явище віртуальної трудової міграції, пов'язане з gig есоному, цифровими платформами та гібридними формами зайнятості, що деформують класичне розуміння мобільності. Л. Осо, Р. Kaczmarczyk, J. Salamońska [4] розглядають трудову міграцію як об'єкт міждисциплінарного аналізу в межах IMISCOE, наголошуючи на важливості поєднання економічних, політичних та культурних змінних у поясненні міграційних мотивів.

Мета дослідження: виявити ключові тенденції еволюції теоретичних підходів до аналізу трудової міграції в умовах глобалізаційних та цифрових трансформацій.

Завдання статті:

- Проаналізувати історичну динаміку розвитку теорій трудової міграції – від класичних економічних моделей до сучасних міждисциплінарних конструкцій.
- Систематизувати основні сучасні наукові підходи до пояснення трудової мобільності, їх рівні аналізу, переваги та обмеження.
- Дослідити роль цифрових технологій у формуванні нових форм міграції, зокрема віртуальної та gig-зайнятості.
- Обґрунтувати необхідність інтеграції міждисциплінарного підходу до аналізу міграційних процесів та вироблення публічної політики у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Формування класичних підходів до аналізу трудової міграції відбувалося в рамках становлення індустріального суспільства та паралельного розвитку економічної науки як дисципліни, здатної до формалізованого моделювання людської поведінки. Початкові концепції, що виникли у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст., репрезентували трудову міграцію як механічну відповідь індивідумів на асиметрії ринку праці та розбіжності у рівнях заробітної плати між країнами та регіонами. Найбільш виразно ці уявлення втілено в *неокласичній теорії міграції*, що ґрунтується на принципах

раціонального вибору та індивідуальної утилітарної оптимізації. Згідно з цією парадигмою, міграція є функцією очікуваного доходу, а отже – процесом економічної рівноваги.

У середині ХХ ст. теоретичний дискурс було ускладнено появою альтернативних пояснювальних моделей, зокрема *теорії сегментованого ринку праці*, яка акцентує на структурному характері попиту на мігрантську робочу силу в розвинених економіках. Вона інтерпретує трудову міграцію не як індивідуальну стратегію, а як наслідок інституціонального запиту на низькооплачувану, гнучку й некваліфіковану працю, необхідну для підтримання соціально-економічної стабільності. Паралельно розвивається *світосистемна теорія*, що розглядає міграційні потоки як інструмент перерозподілу ресурсів у межах глобальної капіталістичної структури, де віддалені (бідніші) регіони відправляють працівників до багатших економічних центрів. Таким чином, класичні теорії окреслили аналітичні межі, в межах яких трудова міграція осмислювалася крізь призму макроекономічних та геополітичних дисбалансів, окреслюючи межі пізнання для подальших теоретичних переосмислень [2, с. 64].

З огляду на те, що сучасні дослідження трудової мобільності вже відійшли від суто економічних моделей і розглядають її з різних соціальних ракурсів, дедалі виразніше простежується потреба у глибокому перегляді сучасних інтерпретацій міграції як соціального феномену. Якщо класичні теорії тяжіли до уніфікації міграційного досвіду в межах узагальнених економічних і політичних категорій, то новітні підходи фіксують багатомірність мобільності, де переплітаються соціальні, культурні, символічні та нормативно-інституційні детермінанти. Зміщення акценту з макроекономічного пояснення на мезо- та мікрорівні взаємодій відкриває простір для критичного перегляду не лише методів дослідження, а й базових уявлень про саму сутність трудової міграції.

В цьому контексті особливого значення набувають сучасні теоретичні моделі, що інтерпретують трудову міграцію як складну форму соціального вписування та мобілізації ресурсів у просторі глобальної взаємодії. З метою узагальнення ключових характеристик цих моделей, їхніх пояснювальних потенціалів та емпіричної застосовності пропонується порівняльна таблиця, що акумулює відмінності між провідними сучасними інтерпретаціями трудової міграції (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз сучасних теоретичних моделей вивчення трудової міграції

Теоретичний підхід	Ключові ідеї	Рівень аналізу	Пояснювальні можливості	Обмеження
Транснаціоналізм	Міграція як багатовекторна участь у кількох національних просторах одночасно	Мезо/мікро	Врахування множинної ідентичності, політичної участі та гібридності	Ускладнене емпіричне вимірювання, ризик розмитості аналітичних меж
Теорія соціальних мереж	Сталість міграцій через інституціоналізацію особистих і групових зв'язків	Мезо	Пояснення саморепродукції потоків, роль довіри та комунікації	Недооцінка структурних чинників, потенційна замкнутість на окремих кейсах
Теорія капіталів Бурдьє	Міграція як стратегія мобілізації економічного, соціального, культурного капіталу	Мікро/мезо	Глибокий аналіз адаптаційних механізмів і соціальної стратифікації	Висока концептуальна складність, потреба в якісному емпіричному матеріалі
Інституціональний підхід	Міграція як функція державного регулювання, правових та бюрократичних систем	Макро/мезо	Аналіз політики, ролі норм і процедур, міжнародних режимів	Недостатня увага до особистісної мотивації та соціокультурного контексту

Джерело: авторська розробка на основі [6].

Порівняльний аналіз сучасних теоретичних підходів до вивчення трудової міграції демонструє суттєве розширення пояснювального поля міграційних досліджень – від економічних моделей до концепцій, орієнтованих на соціальні структури, інститути та агентну суб'єктність мігрантів. Кожен підхід має власні евристичні можливості та методологічні обмеження, що визначає необхідність їхньої комплементарної інтеграції при вивченні складних міграційних процесів. Таким чином, сучасне розуміння трудової міграції потребує не ієрархізації, а поєднання теоретичних перспектив у рамках цілісного міждисциплінарного аналізу [7, с. 159].

У міру того, як методи аналізу ускладнюються, а наукові підходи до вивчення трудової міграції стають ширшими, сучасна наука дедалі частіше звертає увагу на контекстуальні трансформації глобального масштабу, які істотно модифікують умови, механізми та наслідки мобільності. Розгортання

глобалізаційних процесів – як економічних, так і культурних, технологічних та інформаційних – не лише змінює конфігурацію світового ринку праці, а й переформатовує саму природу міграційної поведінки. У цьому контексті трудова міграція постає не як одноразовий акт переміщення, а як динамічний, багатоетапний і часто протилежний процес, глибоко вкорінений у мережі глобальних взаємозв'язків.

Особливо потужним фактором цієї трансформації виступає стрімкий розвиток цифрових технологій, які радикально змінюють не лише способи організації праці, а й саму логіку міграційних рішень. Цифровізація знижує транзакційні витрати на переміщення, розширює доступ до інформації про вакансії, правовий статус, умови праці в різних країнах, сприяє формуванню віртуальних діаспор і забезпечує сталу транскордонну соціальну інтеграцію. У цьому контексті особливого значення набувають цифрові платформи праці (так званий *gig economy*), які дозволяють особам з різних країн виконувати короткострокові завдання дистанційно, без необхідності формального працевлаштування або зміни місця проживання [5, с. 311].

Мобільні застосунки для пошуку роботи, такі як Upwork, Freelancer або Indeed, забезпечують миттєвий контакт між роботодавцем і працівником, підвищуючи гнучкість ринку праці та мінімізуючи часові бар'єри для трудової мобільності. Алгоритмічне управління трудовими потоками – через цифрові системи відбору кандидатів, автоматизовану перевірку легального статусу, рекомендаційні системи – створює нові виклики для прозорості, рівності доступу та захисту трудових прав. Соціальні медіа, зокрема Facebook, Telegram, TikTok або YouTube, виконують функцію неформального «соціального агентства»: вони виступають як джерела інформації, платформи підтримки, мобілізації ресурсів і навіть формування колективної мобільної ідентичності.

На практичному рівні це означає виникнення феномену «віртуальної міграції», коли суб'єкт долучається до глобального ринку праці без фізичного переміщення, але з усіма соціальними, психологічними та економічними наслідками, подібними до традиційної міграції. З'являються нові гібридні форми зайнятості – наприклад, коли людина живе в одній країні, працює на компанію з іншої, а доходи декларує в третій юрисдикції. Усе це зумовлює потребу у переосмисленні державної політики, пов'язаної з оподаткуванням, соціальним захистом і правовим регулюванням цифрової праці. З одного боку, цифрові технології відкривають нові шанси для включення в економіку груп населення, які раніше були маргіналізовані, зокрема жінок, молоді, осіб з обмеженою мобільністю; з іншого – створюють ризики дерегуляції, нестабільності доходів і втрати соціальних гарантій для трудових мігрантів нового покоління [3, с. 475–476].

Слід зазначити, що у контексті посилення впливу глобалізаційних процесів та цифрової трансформації соціальних практик трудова міграція дедалі частіше проявляється як багатовимірне явище, що не піддається одновекторному аналізу в межах окремої наукової дисципліни. Через технологічний прогрес, політичні протиріччя, соціальну нерівність і культурну різноманітність міграційна поведінка людей стає набагато складнішою, розширюючи спектр чинників, що впливають на міграційні рішення, адаптаційні стратегії та форми інтеграції. У цих умовах постає об'єктивна потреба в інтеграції знань з різних наукових галузей, що дозволяє подолати редукціонізм і сформувати цілісне бачення мобільності як соціального процесу.

Інтердисциплінарний підхід до вивчення трудової міграції передбачає продуктивний синтез соціологічного, економічного, політичного та культурологічного аналізів. Соціологія забезпечує інструментарій для дослідження структури міжособистісних зв'язків, форм соціальної солідарності й процесів адаптації, тоді як економіка фокусується на чинниках попиту і пропозиції на ринку праці, грошових переказах, впливі міграції на рівень життя та економічну кон'юнктуру. Політологія дозволяє осмислити роль державної політики, міграційних режимів і нормативно-правового поля, що визначають контури мобільності, а культурологія відкриває доступ до аналізу символічних кодів, ідентичнісних трансформацій і кроскультурної взаємодії в середовищі приймаючих суспільств [4, с. 121–122].

Залучення інтердисциплінарного підходу створює основу для формування комплексної аналітичної рамки, яка враховує не лише структури і ресурси, а й смисли, дискурси та динаміку змін у глобальному соціальному ландшафті. Такий підхід є не лише теоретично релевантним, а й практично необхідним для розробки ефективних механізмів управління міграційними процесами у XXI ст.

Розгортання інтердисциплінарного підходу до аналізу трудової міграції не тільки збагачує теоретичне осмислення явища, а й відкриває нові горизонти для практичної імплементації наукових знань у сферу публічної політики. Сучасні теоретичні моделі, що синтезують соціологічні, економічні, політичні та культурологічні компоненти, надають ґрунтовний інструментарій для розробки державних стратегій, спрямованих на регулювання міграційних процесів, мінімізацію ризиків, пов'язаних із трудовою мобільністю, та максимізацію її позитивного впливу на сталий розвиток як країн-реципієнтів, так і країн-донорів [6, с. 80].

На основі сучасних наукових підходів можливо виокремити низку практичних імплікацій, релевантних для формування ефективної міграційної політики та міжнародного регулювання трудових потоків:

1. Інституціоналізація багаторівневого управління міграцією.
 - Спираючись на інституціональні теорії, політика має враховувати взаємодію між державними, регіональними та міжнародними суб'єктами.
 - Розробка гнучких правових механізмів для адаптації до динаміки глобального ринку праці.
2. Розширення соціального виміру політики.
 - Застосування теорії соціальних мереж і транснаціоналізму для підтримки мігрантів через інфраструктуру діаспор, платформ взаємодопомоги та освітні ініціативи.
 - Впровадження програм інтеграції, що базуються на аналізі культурного капіталу та особливостей ідентичнішого залучення [7, с. 189].
3. Регуляція цифрової трудової мобільності.
 - Урахування впливу цифрових платформ праці, фрілансу та віддаленої зайнятості у нормативному полі трудових відносин.
 - Захист прав «віртуальних мігрантів» у глобальних платформах (gig economy), включно з податковими, соціальними та правовими гарантіями.
4. Формування стратегій повернення та циркулярної міграції.
 - Теорії капіталів Бурдьє вказують на необхідність підтримки мігрантів у реінтеграції через трансформацію здобутого культурного, соціального та економічного капіталу у розвиток локальних спільнот.
5. Міжнародна координація та етичне регулювання міграційних процесів.
 - Підтримка глобальних партнерств (на зразок Глобального договору ООН з питань міграції), що базуються на правах людини, рівності доступу до працевлаштування та боротьбі з експлуатацією трудових мігрантів.

Тому, наукові теорії – за умови їх адаптації до конкретних соціополітичних реалій – здатні не лише інтерпретувати міграційні процеси, а й безпосередньо формувати основи ефективного, справедливого та стійкого управління мобільністю робочої сили в умовах глобальних трансформацій [8, с. 255–256].

У зв'язку з ускладненням глобальної міграції та активною циркуляцією робочої сили між країнами виникає потреба перейти від загальних підходів до більш детального й просторово орієнтованого аналізу. Хоча глобалізація створює передумови для уніфікації міграційних трендів, на практиці трудова міграція залишається глибоко досліджувальним феноменом, що визначається історико-політичними, економічними, демографічними та культурними особливостями конкретних країн і регіонів. Відтак, ефективне управління трудовими потоками неможливе без урахування регіональної специфіки – як у країнах-донорах, так і в країнах-реципієнтах робочої сили.

На цьому тлі важливо здійснити порівняльний аналіз кейсів держав, які функціонують у міграційній системі з протилежних позицій – експортерів і імпортерів трудових ресурсів. У країнах-експортерах (наприклад, Філіппіни, Україна, Мексика) трудова міграція часто виступає структурною відповіддю на відсутність внутрішніх можливостей працевлаштування, диспропорції національного ринку праці, політичну нестабільність або соціальну маргіналізацію. Тут превалює залежність економіки від грошових переказів, формуються транснаціональні домогосподарства, а соціальні практики адаптуються до перманентної мобільності.

Натомість країни-імпортери робочої сили (Німеччина, Канада, ОАЕ) формують політики залучення мігрантів відповідно до потреб національного ринку праці, демографічної динаміки та стратегічних викликів – наприклад, нестачі кваліфікованої робочої сили або старіння населення. У таких державах ключовими стають питання інтеграції, доступу до соціальних послуг, громадянських прав і контролю за нелегальною міграцією. Водночас виникають нові ієрархії у сфері праці, коли мігранти концентруються у низькооплачуваних, нестабільних або сезонних секторах, створюючи ризики сегрегації та соціального напруження.

Тож, вивчення регіональних особливостей трудової міграції через призму конкретних національних кейсів дозволяє не лише поглибити розуміння її варіативності, а й сформулювати диференційовані рекомендації для політик, що мають бути чутливими до просторових, культурних і соціоекономічних контекстів [9, с. 123].

У XXI ст. дослідження трудової міграції перебуває на перехресті пізнавальних викликів і методологічних трансформацій, що зумовлює необхідність перегляду усталених теоретичних парадигм та розширення інструментарію аналітики. У світі, який дедалі більше характеризується гібридними формами мобільності, міжсекторальною взаємозалежністю та прискоренням комунікативних потоків, традиційні підходи – зокрема класичні економічні та структурно-функціональні моделі – виявляються недостатніми для пояснення новітніх феноменів: від циркулярної й віртуальної міграції до неформальних транскордонних ринків праці.

У контексті зазначених тенденцій перспективним напрямом є інтеграція теорій складності, що дозволяє розглядати трудову міграцію як динамічну систему із нелінійною логікою змін. Активно розвивається методологія багаторівневого аналізу, що охоплює одночасно локальний, національний та глобальний рівні процесів. Значну евристичну цінність також демонструє інтерсекційний підхід, який дозволяє простежити перехрещення класу, статі, раси, громадянства та правового статусу в міграційних практиках [1].

Серед пріоритетних напрямів майбутніх досліджень варто виокремити:

- Цифрову методологію: використання Big Data, цифрової етнографії та платформеного аналізу для відстеження мобільності в режимі реального часу.

- Критика західноцентричних підходів: перегляд міграційних теорій, побудованих переважно на досвіді Європи та Північної Америки, з акцентом на вивчення трудової міграції між країнами Глобального Півдня, а також між Півднем і Північчю, де з'являються нові маршрути, динаміки та виклики.

- Моделювання мобільності в умовах криз: екологічні катастрофи, пандемії, політичні конфлікти – як чинники перманентної гнучкої мобільності.

- Кросдисциплінарність і теоретичний синтез: поєднання соціальної антропології, урбаністики, права, штучного інтелекту для комплексного осмислення міграційних рішень.

Тобто, майбутнє теоретико-методологічної бази дослідження трудової міграції полягає не в домінуванні однієї моделі, а у гнучкому та адаптивному знанні, здатному реагувати на нові реальності глобального мобільного світу [16].

Висновки. Отже, теоретичні підходи до вивчення трудової міграції зазнали суттєвої еволюції, що відображає зміну акцентів від економічних і демографічних чинників до соціокультурних, інституційних та мережевих вимірів. Сучасна наукова інтерпретація трудової міграції формується на перетині декількох дисциплін, що забезпечує більш комплексне розуміння як причин, так і наслідків міграційних процесів у глобалізованому світі. Особлива увага приділяється ролі державних політик, транснаціональних мереж та індивідуальних стратегій мігрантів у формуванні нових міграційних конфігурацій.

У статті доведено, що жодна з існуючих теорій не є універсальною для пояснення всіх аспектів трудової міграції. Натомість актуальним є використання інтегрованих підходів, які дозволяють враховувати динаміку структурних трансформацій, інституційну специфіку країн-донорів і країн-приймачів, а також особистісні мотивації мігрантів. Систематизація та критичний аналіз етапів розвитку міграційної думки створюють підґрунтя для формування сучасних дослідницьких моделей.

Доцільним є подальше вивчення трансформації трудової міграції в умовах зростаючих глобальних ризиків, таких як війни, кліматичні зміни та нестабільність ринку праці. Окрему увагу слід приділити аналізу нових форм мобільності, зокрема цифрової міграції, та дослідженню впливу державної політики на соціальну інтеграцію трудових мігрантів у країнах призначення.

Література:

1. de Haas, H. (2021). A theory of migration: The aspirations–capabilities framework. *Comparative Migration Studies*, 9(8), 1–35. <https://doi.org/10.1186/s40878-020-00210-4>
2. Гнатюк, В. (2022). Загальна теорія міграції крізь призму міждисциплінарних досліджень. *Політичні дослідження. Політична соціологія*, 2(4), 63–84.
3. Hnatiuk, V. (2022). Zahalna teoriia mihratsii kryz pryzmu mizhdystsylinarnykh doslidzhen [General theory of migration through the lens of interdisciplinary studies]. *Politychni doslidzhennia. Politychna sotsiologhiia* [Political Studies. Political Sociology], 2(4), 63–84 [in Ukrainian].
4. Ніколаєць, К., Уманців, Ю., & Штундер, І. (2023). Віртуальна трудова міграція: сучасні тенденції та перспективи розвитку. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 5(52), 471–480. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.5.52.2023.4175>
5. Nikolaiets, K., Umantsiv, Y., & Shtunder, I. (2023). Virtualna trudova mihratsiia: suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku [Virtual labor migration: Current trends and development prospects]. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 5(52), 471–480. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.5.52.2023.4175> [in Ukrainian].
6. Oso, L., Kaczmarczyk, P., & Salamońska, J. (2022). Labour migration. In P. Scholten (Ed.), *Introduction to migration studies* (pp. 117–135). IMISCOE Research Series. https://doi.org/10.1007/978-3-030-92377-8_7
7. Мульська, О. П. (2022). *Міграційні процеси & економічне зростання: теорія каузальності та практика ефективного управління: монографія*. Львів: Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України.
8. Mulska, O. P. (2022). *Mihratsiini protsesy & ekonomichne zrostannia: Teoriia kauzalnosti ta praktyka efektyvnoho upravlinnia* [Migration processes & economic growth: Causality theory and practice of effective management] [Monograph]. Lviv: Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
9. Waldron, J. (2023). Philosophical foundations of migration law. *Public Affairs Quarterly*, 37(3), 156–173. <https://doi.org/10.5406/21520542.37.3.02>

7. Лютак, О. М., Бауля, О. В., Галазюк, Н. М., Зелінська, О. М., Корольчук, Л. В., Кравчук, П. Я., Урбан, О. А., & Полянська, Т. О. (2022). *Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: навчальний посібник*. Луцьк: СПД Гадяк Ж. В., друкарня «Волиньполіграф».
- Liutak, O. M., Baulia, O. V., Halaziuk, N. M., Zelinska, O. M., Korolchuk, L. V., Kravchuk, P. Ya., Urban, O. A., & Polianska, T. O. (2022). *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitova polityka. Part 1: Textbook* [International economic relations and world politics. Part 1] [Textbook]. Lutsk: Volynpolygraph Printing House. [in Ukrainian].
8. Лісовський, П. М., & Лісовська, Ю. П. (2021). *Політика міжнародних відносин: проблеми та перспективи: навчальний посібник*. Київ: Університет «Україна».
- Lisovskyi, P. M., & Lisovska, Yu. P. (2021). *Polityka mizhnarodnykh vidnosyn: Problemy ta perspektyvy: Textbook* [Politics of international relations: Problems and prospects]. Kyiv: University «Ukraine». [in Ukrainian].
9. Кудласевич, О. М. (2019). Трудова міграція як форма залучення України в систему міжнародних соціально-трудових відносин. *Фундаментальна економічна теорія в структурі економічного знання: проблеми та виклики сучасності* (с. 121–124). Київ: КНЕУ.
- Kudlasevych, O. M. (2019). *Trudova mihratsiia yak forma zaluchennia Ukrainy v systemu mizhnarodnykh sotsialno-trudovykh vidnosyn* [Labour migration as a form of Ukraine's integration into the system of international socio-labour relations]. *Fundamental economic theory in the structure of economic knowledge: Problems and challenges of modernity* (pp. 121–124). Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
10. Guo, Z., Zhang, L., Zhu, H., Zhang, W., Xiong, H., & Liu, H. (2024). *Labor migration modeling through large-scale job query data* (Version 1). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2410.02639>